

BOŠTJAN DVOŘÁK

Gospodarjev jezik

Tragični dogodek, ki je enajstega septembra 2001 prizadel Ameriko, nas vznemirja tudi zato, ker ga je težko interpretirati; ne vemo namreč, zakaj in čemu ali v čigavem interesu se je zgodil. Sicer je res, da lahko slutimo, kaj je bilo prvotno ozadje – podlaga ali humus, na katerem je zraslo gorje, ki je moralo zanetiti moralno upravičen odpor. Ta naj bi privedel do tega – simbolično logičnega – nečloveškega vrhunca. Slutimo lahko kontekstualni okvir dogajanja, (neuradno) smo celo prepričani, da ga poznamo, da razumemo moralni vzgib za ta dogodek. Neuradno. Uradno pa ga po enajstem septembru in prav zaradi dogodka samega ne smemo (več) razumeti. To je neko novo zlo, ki se je neopazno razplamtelo in tako razširilo, da je postalo prav zahrbtno, nevarno in nasilno: nujno odločanje za eno ali drugo stran, ki pa v skrajni konsekvenci vodi v shizofrenost.

Zaradi zločinskega značaja simboličnega upora proti Gospodarju je prišlo do novega kategoričnega imperativa: tudi če smo res prepričani, da je nasprotovanje Gospodarju upravičeno (prepričan sem, da velik del človeštva na to gleda drugače ali da je kaj takega pač tabu), ga moramo moralno zavračati. To je zelo težek preizkus, pri katerem pa spet lahko največ pridobi Gospodar, in to v svoji negativni vlogi, ki bo zdaj upravičena, saj bo zasijala v pozitivni luči. Z drugimi besedami: v svetovnem merilu je imel Gospodar (kar je tudi razumljivo) že zdavnaj zelo veliko (strpnih in nestrpnih) nasprotnikov, ki pa niso bili vsi tudi njegovi smrtni sovražniki. Zdi se, da je po simboličnem

udaru nanj prišlo do neke vrste poenotenja te množice nasprotnikov, in to sploh ne (kakor bi bilo morda pričakovati) na podlagi kakšne solidarizacije med nasprotniki samimi, temveč predvsem v očeh Gospodarja, se pravi z njegovega stališča. To stališče (njegovo podobo nasprotnika) morajo zdaj hočeš nočeš sprejeti vsi nasprotniki. Kdor je kakorkoli proti Gospodarju, je zločinec, v nasprotnem primeru pa se pravzaprav identificira z njim. To drži za mnoge, ki se ne morejo istovetiti z drugo skrajnostjo. Ne vem, kaj se skriva v ozadju, mislim pa, da smo priča podelitvi (ali reinterpretaciji že podeljenih) vlog, ki služi Gospodarju in mu olajšuje obvladovanje sveta. Navsezadnje sprejemamo njegovo podobo o sebi in se razvrščamo njemu v prid, v glavnem pa se nenehno ukvarjamo z njim – v mislih, besedah in dejanjih.

Ne. Ne smemo biti krivični do storilcev, ki so bili gotovo trdno prepričani, da rešujejo svet – saj človek ni kar tako pripravljen žrtvovati lastnega življenja in sprejeti nase tako velikega greha. Tudi globoka simbolika dejanja vsakega dvomljivca prepriča, da ne gre za boj proti Ameriki, ampak za upor proti nekaterim njenim ekscesom, ki smo jim vsi izpostavljeni in se jim žal (večinoma po lastni krivdi) prilagajamo. S tem se udeležujemo zločinov nad človeštvom – eni zato, ker ne morejo drugače (zgodovina), drugi zato, ker sledimo prvim (hlapčevska narava). Kdo je bolj kriv – tisti, ki nimajo izbire, ali tisti, ki se za to sami odločajo? Nedvomno drži – in v tem se strinjam z globokimi in plemenitimi ugotovitvami nekaterih zelo dobro mislečih avtorjev (ki pa jih nočem imenovati, da jih ne bi kakorkoli kompromitiral) – da bi morali omenjeni dogodki voditi k streznitvi in odgovornejšemu ravnanju.

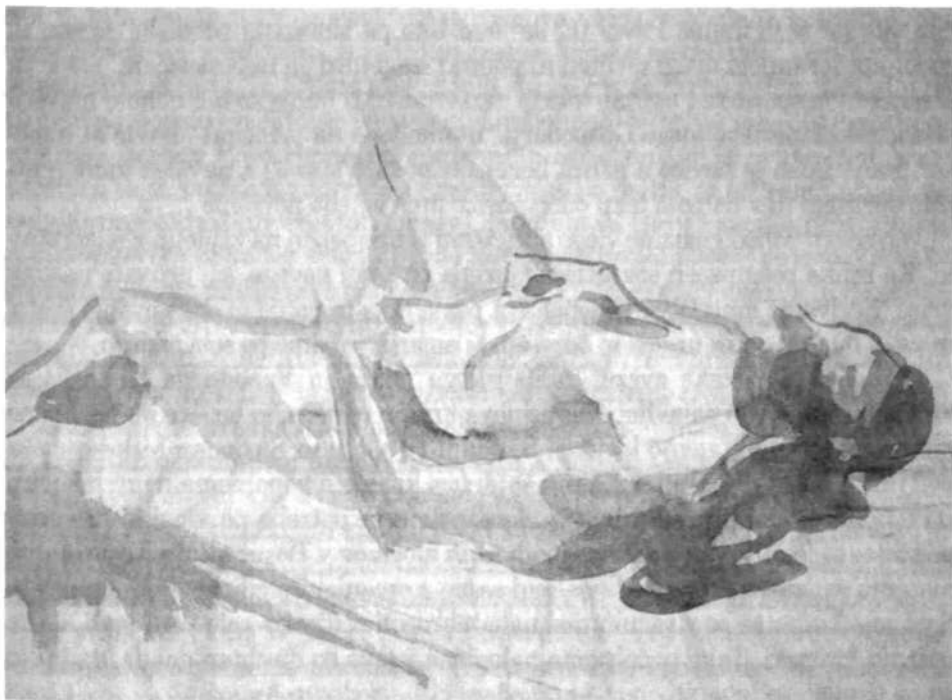
Nihče se ni lotil kipa svobode. Vse napadene točke simbolizirajo oblast nad svetom (globalizacijo) in sistem "more and more", kar je oboje zraslo in še raste, ker ima zaradi ugodnih spletov okoliščin za to že dolgo zelo ugodne pogoje. O tem se je že dovolj govorilo. Naj pripomnim samo še to, da WTC (World Trade Center) – ki je (bil) kot simbol pika na i gospodarskega sistema, ki ga pravkar tudi sami prevzemamo (ker baje ni alternative) – v dobesednem prevodu pomeni (tudi) Center za prodajo sveta. Ali gre za upor prodanih?

Strinjam se s kritiko, klobuk dol pred pogumom, čeprav pomor tisočev potnikov in tajnic, ki s tem niso imele zveze in so tam pač opravljale svojo službo, gotovo ni ravno "moško" dejanje. Ampak denimo, da je bil namen plemenit, da stoji za njim prepričanje in da je bila situacija brezizhodna, pa tudi, da se svet po tem dogodku morda resnično spreminja na bolje (bodisi nehotе bodisi zato, ker so uporniki mogoče spregovorili v jeziku Gospodarja, torej z nasiljem). S tem se ne bi ukvarjal, ker se je (neuradno ali poluradno) že dovolj razpravljalo. Recimo, da je res tako. In vendar se sprašujem, če so se iniciatorji teh uporniških podvigov – pa naj bodo svetlo ali temno prekrasne osebnosti – sistematično ukvarjali z vsemi morebitnimi posledicami in učinki tovrstnih dejanj; če so se – ali se res ni dalo predvideti dvoreznosti tega meča oz. da bo orožje celo udarilo v nasprotno smer? Kaj pa, če gre pri vsem skupaj za

neko genialno potezo – cepivo, ki naj bi naredilo Ameriko neranljivo in jo odslej varovalo pred upravičenimi kritikami, ki so se kopičile?

Mislim, da bi bilo treba Gospodarja, preden se z njim spopademo (če je šlo seveda res za spopad z njim!), najprej nekoliko spoznati in analizirati okoliščine, ki so mu omogočile vlogo, zaradi katere se z njim borimo. Se pravi: kako ali zakaj je Gospodar postal Gospodar? Ta analiza bi bila nujno potrebna pred izbiro orožja, če ga hočemo zares premagati in se ne le bojevati z njim.

V prispevku *Problem Srbov, Hrvatov – i Slovenaca* sem, da tekst ne bi bil predolg, izpustil cel odstavek o problemu boja z Gospodarjem in zmagi nad njim; po dogodkih enajstega septembra mi je za to zelo žal. V njem sem namreč skiciral formulo za po mojem mnenju edino mogočo in uspešno pot do tega cilja: izogibanje vsakršnemu (prijateljskemu ali sovražnemu) zapletanju z Gospodarjem, odgovorno in (od njega) neodvisno ravnanje tako navznoter kot navzven (v odnosih s sosedi), ki bo prepričalo svet, in preusmerjanje splošne pozornosti na druge dele sveta. To je mogoče doseči le, če začnemo sami gledati v drugo smer (za vlogo gospodarja sta namreč potrebna dva: gospodar sam in njegov služabnik, ki to vlogo sodoloča), torej kakor da Gospodarja ni oz. je le eden od mnogih. Mislim, da je to edini pristop, ki bi bil negativni vlogi Amerike dolgoročno lahko zares nevaren. Vse drugo jo bo samo podpiralo, predvsem očiten spopad, ki šele prav pokaže, kdo je Gospodar in da se resnično vse vrti okrog njega. In to ne po njegovi krivdi.

Amerika ni sama kolonizirala sveta (kot npr. Anglija, Španija, Francija, Portugalska), ampak je svet ustvaril pogoje za hitro širjenje ameriške kulture. Do pravega razcveta njene moči je lahko prišlo šele z drugo svetovno vojno, brez katere bi bila Amerika danes morda cvetoča, a zunanjepolitično dokaj nepomembna država. Osnovna stebra ameriške globalne premoči (ki se ji danes zlepa ali zgrda postavljamo po robu) so Nemci in Japonci, s katerimi so se Američani spopadli in jih premagali, za kar jim mora biti danes hvaležen ves svet. Sicer je res, da so levji delež opravili že Rusi, a ti so pač "podljudje", ki ne zaslužijo omembe, ker verjetno sploh niso vedeli, za kaj gre. Svoj delež so lahko prispevali šele nekoliko pozneje kot glavni faktor grozeče nevarnosti za ves svet (Sovjetska zveza), ki je spet pogojeval, utemeljeval in upravičeval vlogo Amerike. Za univerzalnost amerištva se moramo torej zahvaliti Nemcem in Japoncem – za njeno vzdrževanje pa (pozneje) še Sovjetski zvezi. Zanj se zdi, kakor da bi imela en sam namen: utemeljevati Ameriko kot pravega Gospodarja sveta. Nekaj takega čudovito simbolično ponazarja ruski pisatelj Bulgakov v znanem delu *Mojster in Margareta*: hudič pride na svet, ker ljudje ne verujejo v Boga, in s svojim delovanjem utemelji njegov obstoj ("Die Macht, die Böses will und Gutes schafft", Goethejev *Faust*). Dokler je obstajala Sovjetska zveza, smo bili vsi prepričani, da so Američani "ta dobri". Po njenem razpadu je nastopila kriza, zlasti za Ameriko. Vloga svetovnega vladarja oz. policaja se je zamajala, ni bila več upravičena, saj nenadoma ni bilo pravega sovražnika. To se nanaša tudi na njeno ideologijo, kapitalizem, ki naenkrat ni imela več podlage. To sta povzročila Gorbačov in Janez Pavel II., še pred tem pa slovenski zdovski misleci in rodoljubi ter mnogi drugi civilisti in politiki, zagotovo pa ne Američani. Šlo je za strahoten nesporazum astronomskih razsežnosti; ti ljudje so bili nehote največji sovražniki ameriške vloge Gospodarja, utemeljene na principu "divide et impera". Papa Bush je novico o padcu berlinskega zidu sprejel z navidez indiferentnim obrazom in v dolgem loku odbil žogico prek zelene površine ...

Veličasten pohod globalne vloge amerištva je utemeljen na zapletih z nasprotniki. Ko izgine posamezen sovražnik, je treba poiskati novega, saj drugače nastopi kriza. Skrivnost amerištva v globalnem pomenu je urejanje in odreševanje sveta, če pa bi bil svet zares urejen in odrešen, bi amerištvo samo po sebi odmrlo.

Po koncu Sovjetske zveze, Varšavskega pakta in Vzhodnega bloka so se začela instinktivno pojavljati vedno nova krizna žarišča, ki pa – če jih natančno analiziramo – niso ravno logična. Saddam Hussein in Slobodan Milošević sta pod pretvezo iracionalnih lokalnih zapletov, ki so bili popolnoma neutemeljeni, izzvala ameriško posredovanje in demonstrirala potrebo po vlogi svetovnega policaja; to je bil edini namen. Strahotnih zločinov v Bosni ali na Kosovem ne moremo razumeti, ker so utemeljeni samo z omenjenim ciljem (torej vnaprej). Srbi so – kadar so se v raznih diskusijah branili očitkov – celo zatrjevali, da se upirajo Ameriki. Take popolnoma nelogične izjave so direkten dokaz, da je šlo za en sam (seveda v glavnem nezaveden) cilj – podporo Ameriki.

Krizna žarišča ne nastajajo ob poljubnem času ali kar tako, temveč v pravih njih presledkih in vedno na tak način, da pritegnejo vso svetovno pozornost; potem se govori samo še o problemu, ki ga lahko reši le Gospodar. On je edini, ki (lahko) naredi red, saj se zaradi njegove premoči ne more razviti nobena (mednarodna ali meddržavna) organizacija za vzpostavljanje in vzdrževanje reda in miru. Kljub temu pa mu je vedno mogoče nasprotovati, tudi če ima povsem prav in celo, ko zastopa interese vseh, ker vedno zastopa tudi (in predvsem) lastne – ali pa mu je to vsaj mogoče očitati (kar je prav tako skriti namen). To pa so spet odlični pogoji za polarizacijo in nastajanje vedno novih kriznih žarišč. Gospodar s svojimi posegi nikoli ne uredi stvari v celoti ali dokončno, temveč tako, da se čez čas lahko isti spor ponovi v še večjem obsegu; Saddam Hussein jo bo lahko še večkrat zakuhal, Slobodan Milošević je kar dolgo vladal. Gre torej predvsem za durativni ali iterativni (in ne za perfektivni!) aspekt Gospodarjeve vloge, ne za "zmago", temveč za "premagovanje". To "premagovanje" uveljavlja vlogo Gospodarja. Skratka: Svet' Matija led razbija, če ga ni, ga pa nar'di. Temu bi lahko rekli IEM (Intelligent Enemy Management). Pa vendar ni nujno, da gre za kakšno zaroto ali skrivni načrt – vse te stvari se lahko odvijajo nezavedno. Taka je lahko tudi koordinacija med Gospodarjem in "sovražnikom". Ni izključeno, da svet resnično potrebuje Gospodarja in si ga sam ustvarja. Vedeti pa moramo, da sta Milošević in Saddam Hussein storila za Ameriko veliko več, kakor bi lahko kateri koli ameriški patriot.

Zadnje čase je bila vloga Gospodarja spet v hudi krizi. Ta ni nastajala le zato, ker je bila nujnost oz. upravičenost njegove vloge vse manj prepoznavna, temveč tudi (in predvsem) zaradi konkretne kritike nekaterih Gospodarjevih principov in kapric, za katere se je zdelo, da so res nevarne svetu. Kot glavno ali najbolj perečo (vsekakor pa najbolj simbolično) je treba omeniti neomajni ameriški pristop k problematiki segrevanja ozračja. Ker se svet zgleduje po Ameriki, je ta problem skorajda nerešljiv. Res pa je, da ni bil nujen; če bi na zadnjih predsedniških volitvah zmagal kandidat Al Gore s svojim programom, bi bila Amerika resničen zgled in bi od tistega trenutka naprej reševala svet (v pravem in zares pozitivnem pomenu besede). Pa ne samo v zvezi s to tematiko – tudi kar se tiče nepotrebnih zapletov s Kitajsko (vprašanje vohunjenja in podrejanja drugih držav) ali monoloških dialogov o vprašanju varnosti in nadzora (raketni ščit) – igra Baby Bush kot simbolični zastopnik kapitalizma in avtoritativne premoči zelo pomembno vlogo in je gotovo ključna osebnost. Problem (ali celo namen) takega obnašanja je prej ali slej krepitev argumentov na nasprotni strani. Goru ne bi bilo mogoče nasprotovati, ker bi imel prav in bi (v skladu s svojo znamenito knjigo) delal v prid vsega sveta. Mislim, da zato ni smel biti izvoljen. Gore s svojimi lastnostmi namreč ne bi bil dober predstavnik amerišstva in bi škodoval njegovi ideji. Za rešitev tipične vloge amerišstva je bil zares primeren samo W. Tu ne gre za dobro ali zlo, za prav ali narobe, temveč za ohranjanje specifične identitete, ki je vezana na zgodovino in določen tip človeka (o pripadnosti republikanski oz. demokratski stranki odločajo morda

celo poteze obraza). Vsi "dobri" predstavniki amerišstva so prepričani kapitalisti in imajo germanske prednike. Kdor ima negermanske (irske) prednike, je lahko še tako dober predsednik in dela odgovorno ter v prid vseh lastnih državljanov in človeštva (Clinton, Kennedy, Al Gore), pa (prav zato) ne more zastopati ameriške osnovne biti. Jedro ameriške biti polni energija iz spopadov s svetom, ki niso v svoji osnovi nič drugega kot simbolično zmagovanje določene rase nad drugimi. To se odraža tako navznoter (Michael Jackson, skrivnost potrebe po smrtni kazni) kot tudi navzven ("boj med kulturami", "križarska vojna" itn.).

Američani za svojo vlogo in bit, kot rečeno, niso krivi sami; vse skupaj je projekcija Evrope ali natančneje – projekcija določenega dela Evrope, ki tja izžareva svojo bit in s tem tvori ameriško simbolično jedro. Zato je teoretično sicer zares mogoče, da vsakdo, ki se priseli v Ameriko, postane Američan (tam živijo ogromne skupine ljudi različnega porekla, tudi Slovencev). Praktično pa lahko amerišstvo (navzven) aktivno zastopa samo nekdo, ki je pravi pripadnik njegovega simboličnega formativnega jedra (in samo to). To jedro pa je simbolična kristalizacija neke zahodnoevropske ideje, ki se je tam razvijala brez vzhodnoevropskih ali kakršnihkoli drugih primesi (od tod npr. morda na prvi pogled nerazumljiv odpor in prezir do Poljakov). Kljub temu pa si je ta ideja vse druge primesi simbolično podrejala kot služabnike za lastno realizacijo, zaradi česar jo danes napačno tolmačimo kot talilni lonec, čeprav gre v bistvu za tlako, ki kot eno nujnih dolžnosti podložnikov vključuje asimilacijo (prevzem germanške ideologije).

Vsakdo in vse, kar je, mora predvsem služiti tej ideji in ker gre za boj med rasami, je globalizacija neizbežna. Občasno prihaja do nesporazumov, ker amerišstvo zastopajo tudi taki, ki ga razumejo na svoj način in mu (pomotoma) prilepijo nekaj svoje (dobrohotne, pozitivne in naivne) biti, kar pa sčasoma vodi do hudih notranjih konfliktov in celo do potrebe po fizični likvidaciji motečih elementov. Amerišstvo bi torej lahko bilo nekaj zelo pozitivnega in celo odrešujočega za človeštvo, vendar notranji odpor do take interpretacije in nekateri zunanji konteksti vedno znova nakazujejo, da ta vloga ne ustreza prvotni zamisli. Tudi če je kaj dobrega – in v okviru amerišstva se je zgodilo tudi marsikaj takega – navadno prevladujejo argumenti na zgoraj navedeni ravni: dobro se je zgodilo predvsem zato, da je bilo mogoče premagati nasprotnika. Vzemimo za šalo pristanek na Luni: vsega je kriva Sovjetska zveza; Američani so morali pristati na Luni – ne zato, ker bi hoteli, temveč zato, da ne bi bili Rusi prvi. Danes ni tekmeča, zaradi katerega bi bilo treba dokazovati superiornost lastne rase, zato osvajanje vesolja že dolgo stagnira. O Ameriki je mogoče marsikaj izvedeti, če se poglobimo v problematiko pojava "hladne vojne". Pa vendar: vprašanje, od kod ta njena bit in jedro delovalne energije, ostaja nerešeno in skrivnostno.

Od kod izvira ameriška osnovna ideja, ki je še ne moremo natančno definirati? Kje je amerišstvo zares doma? Morda lahko to skrivnost izda (ali pa vsaj nakaže)

kak zgodovinski prizor s simboličnim pomenom, ki bo pomagal razkrivati skriti izvor in na osnovi tega tudi skriti namen amerištva. Pomembne zgodovinske scene pogosto povzemajo, poudarjajo ali zgoščujejo tisto, čemur bi morda lahko rekli "nacionalna bit", "historična resnica" in celo "karikatura dejstev".

V zvezi z amerištvom imam že dolgo v mislih zgodovinski stavek, ki ga je kmalu po začetku hladne vojne (ki je tako zelo pomembna za vlogo Amerike v današnjem času) izrekel takratni ameriški predsednik J. F. Kennedy ob obisku zasedenega in razdeljenega nemškega ozemlja v Berlinu, ko je Amerika iskala prepričljiv okvir za svojo vlogo (in podporo) v Evropi. Ta stavek je po mojem mnenju pomembnejši kot ves njegov takratni obisk in je izraz čudežnega, genialnega navdiha ter sposobnosti, saj je v nekaj besedah (nevede) povedal globoko resnico, zgodovinsko bistvo, ki ga ne bi mogla ugotoviti niti cela vrsta znanstvenih in psihoanalitičnih traktatov. Na vrhuncu govora se mu je namreč izmuznil (fonetsko skoraj popolno artikuliran) stavek:

"Eagh been ine Bearleener."

Ne samo, da je tako prepričal Nemce in požel navdušeni aplavz – ta stavek je izraz za Kennedyjev in s tem vseameriški odnos do Nemcev: Bog (z nemškega vidika) je postal človek (torej Nemec), ki je povzročil Njegov prihod (druga svetovna vojna), da bi ga odrešil. Hkrati pa je nakazal pravi izvor amerištva, tako konkretnega in genetskega (Američani so večinoma germanski priseljenci) kot tudi idejnega (Nemčija kot povzročitelj ideološkega spora in polarizacije). In res je za vse Nemce po letu 1945 edini mogoč (asimptotični) cilj, da postanejo Američani (kar je tudi osnovni temelj "globalizacije"), Američan pa jim je pri tem prišel naproti.

Zanimivo je, da je ta stavek izrekel prav Američan irskega porekla – ali je v svoji bliskoviti inspiraciji morda zaslutil (in izdal) preveč? Je mar prav tisti, ki izvirno ni pripadal jedru, uganko tega jedra razvozlal, izdal skrivnost in hotel (nezavedno) odrešiti Nemce, torej svet? So ga morda ubili tisti, ki naj bi bili po njem odrešeni? Prepričan sem, da nam bo njegov izrek izdal še marsikaj, vendar se ne moremo lotiti vseh stvari naenkrat, ker so ti konteksti preobsežni in bi nas lahko odpeljali daleč od teme, ki jo obravnavamo kot izhodišče. Torej raje kar lepo po vrsti.

Ameriki kot velesili v vlogi Gospodarja z neko univerzalno in obvezujočo ideologijo, katere izvor smo vsaj do neke mere že uganili ali nakazali (ne da bi jo sploh vsebinsko analizirali – to je namreč obsežen podvig, ki terja posebno poglavje), je najpozneje po padcu (vsaj navideznega) ideološkega nasprotnika nekaj bistvenega (z)manjkalo: ni imela (več) razlogov za obstoj. Njena vloga se je zato znašla v krizi. Bodimo še malo bolj konkretni: tisto, kar je tej vlogi ob vsej njeni aktivnosti v svetu (z)manjkalo, je odkrit osebni sovražnik, ki bi vse njene dejavnosti upravičeval kot samoobrambo. Amerika je nujno potrebovala razloge za to, kar je v svetu že desetletja počela – in to osebne razloge, ki bi utemeljevali njeno (upravičeno ali neupravičeno) aktivnost – ne da bi ji mogel kdo očitati (ali da bi si lahko sama očitala), da se brez potrebe vmešava v

zadeve drugih. Njen problem doslej je bil, da ni bila v nobeno vojno res konkretno vpletena, ampak se je vseh stvari udeleževala le "od zunaj". Na to njeno nezavedno potrebo po dejanskem, konkretnem, realnem osebnem izzivu oz. sovražniku so doslej deloma namigovali le razni znanstvenofantastični romani ali filmi, v katerih mrgoli napadov raznih hudobnih bitij iz vesolja na Ameriko. Ti napadi niso usmerjeni proti človeštvu, ampak vedno samo proti Ameriki in nedvomno izražajo nezavedno željo po ogroženosti. Vzemimo za primer enega najbolj uspešnih ameriških filmov vseh časov, *Independance Day*, ki že z naslovom ponazarja potrebo po utemeljitvi nastanka in vloge amerišstva s samoobrambo; avtor filma, Emmerich, je Nemec. Arhetipov kar mrgoli: Nezemljani napadajo Manhattan, Belo hišo in ogrožajo "the way of life" (podobno kot v Sloveniji kolone tankov 26. junija po osamosvojitvi). Nezemeljska bitja so "grdobe grde", ki imajo en sam cilj: kar tako, brez razloga, za vsako ceno uničiti Ameriko. A to so bile le sanje.

Enajstega septembra pa se je vse skupaj spremenilo. Amerika je z grozovito tragedijo, ki je najbolj prizadela njene državljane, kot nacija dobila prav tisto, kar je v svoji vlogi Gospodarja mrzlično iskala in najbolj potrebovala: pravega, neposrednega sovražnika. Ta "sovražnik" kar naenkrat pogojuje njeno delovanje in ravnanje v svetu, njeno vlogo Gospodarja, ki je nenadoma upravičena – za naprej, sedaj in nazaj. Poleg tega Amerike (in z njo povezanih sistemov) ni mogoče več kritizirati; nekdanje pogoste kritike in očitki na njen račun so postali v državah, ki so ji zgodovinsko zavezane (v raznih paktih, kot sta NATO ali EU) (uradno) skoraj izključeni. Celo pri nas skorajda ni več mogoče izraziti pomislekov, ne da bi bili deležni takojšnjih silovitih sodb in obračunov s strani "discipliniranih" in "pravilno mislečih", kar se je pokazalo v nekaterih časopisih. Tabuji se množijo, sploh pa zdaj, ko smo na poti v Evropsko unijo. EU je morala Ameriki takoj obljubiti neomejeno podporo, najprej seveda Nemci. Kdor je (uradno) kakorkoli proti, je "grdoba grda" in ima samo en cilj ...

Priznam, napad je bil strahoten, pa vendar mislim, da vse to, kar sem skiciral, pred tragedijo še ni bilo mogoče. In bojim se, da to ni naključje. Zaradi čigavega interesa se je lahko pripetilo nekaj, kar je v skrajni posledici le podprlo negativno vlogo Gospodarja, in sicer tako močno, da mu ni več mogoče oporekati, ... če ne zaradi interesa Gospodarja samega? Dovolj! Zavedam se, da ni priporočljivo sklepati ali soditi o namenu teh napadov zgolj po njihovih učinkih (preganjanje drugače mislečih, tendenca k razvoju v policijsko nadzorovalno državo, ideološka vezanost). In vendar se mi zdijo kar preveč stereotipni, kot nekakšen *phénomène d'éjà vu*.

Kako smo reagirali na to novico, ko je bila še čisto sveža, ko je udarila kot strela z jasnega? Ali nam lahko prva občutja razkrijejo kak prainstinkt, ki bi lahko pomagal pri interpretaciji? Novico sem od mimoidočih, ki so poslušali poročila, izvedel na plaži v Luciji. Priznam, da sem prvi hip občutil nerazložljivo ljubosumje, občutek, da me je nekdo prehitel, mi ukradel misli, preden sem jih utegnil dokončno zapisati ali izreči, prevzel mojo idejo in jo realiziral po svoje. Počutil sem se premaganega, poraženega, kot če bi npr. ta moj prispevek izšel pod drugim imenom v obliki gledališke igre v eni številki Sodobnosti prej. Drug občutek je bilo globoko ljubosumje do Amerike – zakaj morajo biti oni v vsem prvi in vedno glavni, tudi kar se tiče žrtev? Pozneje sem presojal in se opredeljeval, ne da bi prišel do kakega konkretnega zaključka.

In že v prvem trenutku mi je šinila v glavo misel, ki me je povsem obsedla, ki se je otepam in sramujem, jo nenehno preverjam in zavračam, pa se vedno vrne in mi ne da miru: vprašanje, kaj bi storil tisti, ki bi se počutil krivega in bi se bal, da bo tepen? Natepel bi se sam, da ne bi bil tepen od drugih! In to se mi zdi prepričljiva zvijača. Ameriki od takrat ni mogoče soditi in je obsojati. Je bil to načrt? Je bilo za to žrtvovanih na tisoče državljanov in skupina najetih junakov, ki so mislili, da rešujejo svet, da se borijo proti tistemu, ki jih je – ravno s tem, ko jih je najel proti sebi – dokončno premagal in s tem vse svoje potencialne prave nasprotnike? Ali ni to genialna, zvita poteza v boju proti pravim nasprotnikom,

ki bi lahko uveljavljali prepričljive argumente, pa jim je zdaj pot do nadaljnega zaprta? Kaj storimo, da se zavarujemo pred nevarno boleznijo, če vemo, da lahko izbruhne? Cepimo se, torej vase vbrizgamo (že mrtve) klice te bolezni, ki v telesu povzročijo predčasni razvoj protiteles in tako postanemo imuni. Je to res plagiat, zloraba določenih argumentov proti sebi na tak način, da jih mora ves svet zavrniti? Asociacija: kdo je zažgal Reichstag v Berlinu? Poljaki in Judje bi imeli sto razlogov za kaj takega, pa ga niso. Tisti pa, ki so jim podtaknili simbolično dejanje, so lahko na osnovi tega začeli izvajati eno najbolj očitnih in sistematičnih grozodejstev vseh časov.

Kakšno vlogo igra Osama bin Laden? Je v ozadju res on ali je prevzel odgovornost šele naknadno, morda po prigovarjanju? V kontekstu moti njegova stereotipnost; je mar kupljena figura, ki se trudi zabrisati pravi razlog za napad? Če za tem res stoji on, zakaj (po nekem misterioznem naključju) v svoji obsodbi Amerike ne omeni niti enega samega pravega, kredibilnega in racionalnega razloga za upor (ki bi jih imel – saj je vendar star in razgledan – toliko na razpolago!), ampak kvasi neumnosti, ki so voda na ameriški mlin in upravičujejo njeno vlogo policaja: vera, sveta vojna, boj med kulturami, uničenje Amerike itn.?! Kakor da bi bil najet ... Je mar "grdoba grda", ki ima samo en cilj ...?

Medtem pa druga stran zvito (ali nezavedno) operira z izrazi, ki jih morda nevede pripisuje sebi, in zmerja nasprotnike s "paraziti", ki so se lotili "strahopetnih" napadov na Ameriko; tako rekoč javna projekcija. In v Evropi se pojavljajo stigme: nenadoma smo iz solidarnosti vsi ogroženi. Verjetno pa bi se našlo kar nekaj naivnežev, ki simpatizirajo s storilci in jih posnemajo, ker je to pač modno, s tem pa še dodatno podpirajo odpor do odpora proti Gospodarju.

Tudi taki pojavi, kot so talibani in njihova vladavina, ne morejo biti naključni. V glavnem ne poznamo racionalnih razlogov za njihova v nebo vpijoča grozodejstva na afganistanskem ozemlju (razen seveda zgodovinskega okvira preseka vplivnih področij obeh velesil, ki dajeta vsemu skupaj nekakšno logično podlago). Ti ljudje najbrž sami ne vedo, čemu služijo mučenje žensk in eksekucije na javnih stadionih; vedo samo, da tako pač je in mora biti. Izživljanje nad lastnim prebivalstvom in v isti sapi izražanje (neutemeljenega) sovraštva do Amerike imata lahko en sam logičen namen: prepričati svet o pravilnosti in odrešilnosti ameriške ideje ali ideologije. Morebitne prepričljive argumente proti amerištvu pa je mogoče premagati samo tako, da jih povežemo z zelo negativnimi pojavi in osebami. Ravno ti največji, najbolj zagrizeni "sovražniki" Amerike so morda (na skrivaj ali nezavedno) njeni največji prijatelji, vsekakor pa utemeljevalci.